

Ліцензії вільного та відкритого програмного забезпечення: Основи та значення

Вінницький національно технічний університет

Анотація

Ліцензії вільного та відкритого програмного забезпечення (ПЗ) є фундаментальними для розвитку інновацій та співпраці в галузі ІТ. Вони надають розробникам і користувачам можливість вільно використовувати, модифікувати та поширювати програмне забезпечення за певних умов. Принцип copyleft забезпечує, що всі модифіковані версії ПЗ залишаються вільними для використання та вдосконалення, що сприяє створенню спільноти розробників. Серед поширених ліцензій виділяються GNU General Public License (GPL), BSD, Artistic, Affero, Apache, LGPL, MIT/X11, ZPL та Mozilla Public License (MPL). Авторське право в сфері ІТ включає як майнові, так і немайнові права, що надають творцям можливість контролювати використання їх програмного забезпечення. Ліцензії вільного та відкритого ПЗ забезпечують правові рамки, які сприяють співпраці, інноваціям та сталому розвитку в галузі ІТ.

Ключові слова: Ліцензії вільного ПЗ, Відкрите програмне забезпечення, Copyleft, Авторське право, GNU General Public License (GPL), BSD ліцензія, Mozilla Public License (MPL), ІТ-інновації, Вільне розповсюдження.

Abstract

Free and open-source software (FOSS) licenses are fundamental for fostering innovation and collaboration in the IT sector. They provide developers and users with the ability to freely use, modify, and distribute software under specific conditions. The copyleft principle ensures that all modified versions of the software remain free for use and improvement, promoting a community of developers. Common licenses include GNU General Public License (GPL), BSD, Artistic, Affero, Apache, LGPL, MIT/X11, ZPL, and Mozilla Public License (MPL). Intellectual property rights in IT encompass both economic and moral rights, allowing creators to control the use of their software. FOSS licenses establish legal frameworks that encourage cooperation, innovation, and sustainable development in the IT field.

Keywords: Free Software Licenses, Open-Source Software, Copyleft, Intellectual Property Rights, GNU General Public License (GPL), BSD License, Mozilla Public License (MPL), IT Innovations, Free Distribution.

Вступ

Ліцензії вільного та відкритого програмного забезпечення (ПЗ) є фундаментальними для розвитку інновацій та співпраці в галузі ІТ. Вони забезпечують розробникам і користувачам можливість вільно використовувати, модифікувати та поширювати програмне забезпечення, дотримуючись певних умов. Вільне програмне забезпечення надає чотири основні свободи: виконання програми в будь-яких цілях, вивчення та модифікація програми, розповсюдження копій та поширення змінених версій.

Copyleft та його роль

Однією з ключових концепцій у вільному ПЗ є принцип copyleft, який використовує механізми авторського права для забезпечення свободи ПЗ. Copyleft гарантує, що всі модифіковані версії програмного забезпечення залишаються вільними для використання, розповсюдження та вдосконалення. Це сприяє створенню спільноти розробників, які спільно працюють над вдосконаленням програмного забезпечення, забезпечуючи його якість і безпеку.

Основні типи ліцензій

Серед найпоширеніших ліцензій вільного та відкритого ПЗ виділяються GNU General Public License (GPL), ліцензія університету Берклі (BSD), Artistic, Affero, Apache, Lesser GPL (LGPL), MIT/X11, ZPL та Mozilla Public License (MPL). Ці ліцензії мають різні умови використання та розповсюдження, але всі вони відповідають 10 критеріям відкритого ПЗ: вільне розповсюдження, доступ до вихідного коду, можливість створення похідних робіт, відсутність дискримінації та інші.

Авторське право в ІТ

Авторське право в сфері ІТ-технологій надає творцям програмного забезпечення як майнові, так і немайнові права. Немайнові права включають право на визнання авторства, захист репутації автора, вибір псевдоніма та ін. Майнові права включають право на відтворення, поширення, публічне виконання, переклад та переробку об'єктів авторського права.

Висновок

Ліцензії вільного та відкритого ПЗ є важливим інструментом для забезпечення доступу до програмного забезпечення, його вдосконалення та поширення. Вони створюють правові рамки, що сприяють співпраці та інноваціям у світі ІТ, забезпечуючи користувачам та розробникам необхідні свободи для роботи з програмним забезпеченням. Copyleft та інші типи ліцензій відіграють ключову роль у підтримці цієї екосистеми, сприяючи сталому розвитку та відкритості в галузі інформаційних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Free Software Foundation. "What is free software?". fsf.org.
2. Open Source Initiative. "The Open Source Definition". opensource.org.
3. Stallman, Richard. "Copyleft: Pragmatic Idealism". fsf.org.
4. GNU Project. "GNU General Public License". gnu.org.
5. The BSD License. "The BSD License". opensource.org.
6. The MIT License. "The MIT License". opensource.org.

Павлюк Світлана Романівна - студент групи 7ПІ-22Б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: pavlyuk.svitlana12@gmail.com

Бабюк Наталя Петрівна - кандидат технічних наук, доцент кафедри ПЗ, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Svitlana Romanivna P. - student of group 7PI-22B, Faculty of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: pavlyuk.svitlana12@gmail.com

Natalia Petrivna B. - Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Software Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.